

श्रीसूक्तम्

294.592
PRI

२५

वेद

७०

हरिदाससंस्कृतग्रन्थमालासमाख्य-
काशीसंस्कृतसीरिजचतुर्थपुस्तकमालायाः

४

वैदिकविभागे (१) प्रथमपुष्पम्

श्रीसूक्तम् ।

विद्यारण्यपृथ्वीधराद्याचार्यकृतभाष्यत्रयेण
समलङ्कृतम् ।

काशीस्थन्यायोपाध्याय-पं० दुर्गाधराजशास्त्रिणा
विनिर्मितया टिप्पण्या च समवेतम् ।

काशीस्थ-

चौखम्बासंस्कृतपुस्तकालयस्वामिनाश्रेष्ठिकुलभूषण-
हरिदासगुप्तात्मजेन जयकृष्णदासगुप्तमहोदयेन
विद्याविलासनाम्नि दन्त्रालये
मुद्रयित्वा प्रकाशितम् ।

ई० सन् १९२३

294.592
80-1

अथ श्रीसूक्तमूलपाठः ।

॥ ॐ ॥ हिरण्यवर्णां हरिणीं सुवर्णरजतस्रजाम् ।
 चन्द्रां हिरण्ययीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवंह ॥ १ ॥
 तां म आवंह जातवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीम् ।
 यस्यां हिरण्यं विन्देयं गामश्वं पुरुषानुहम् ॥ २ ॥
 अश्वपूर्वां रथमध्यां हस्तिनादप्रबोधिनीम् ।
 श्रियं नैवीमुपह्वये श्रीर्मा देवी जुषताम् ॥ ३ ॥
 कांसोस्मितां हिरण्यप्राकारामार्द्रां ज्वलन्तीं तृप्तां तर्पयन्तीम् ।
 पद्मे स्थितां पद्मवर्णां तामिहोपह्वये श्रियम् ॥ ४ ॥
 चन्द्रां प्रभासां यशसा ज्वलन्तीं श्रियं लोके देवजुष्टामुदाराम् ।
 तां पद्मिनीमीं शरणमहं प्रपद्ये अलक्ष्मीर्मे नश्यतां त्वां वृणे ॥ ५ ॥
 आदित्यवर्णे तपसोधिजातो वनस्पतिस्तव वृक्षोऽथ विल्वः ।
 तस्य फलानि तपसा नुदन्तु मायान्तरायाश्च बाह्या अलक्ष्मीः ॥ ६ ॥
 उपैतु मां देवसखः कीर्तिश्च मणिना सह ।
 प्रादुर्भूतोऽस्मि राष्ट्रेऽस्मिन्कीर्तिमृद्धिं ददातु मे ॥ ७ ॥
 क्षुत्पिपासामलां ज्येष्ठामलक्ष्मीं नाशयाम्यहम् ।
 अभूतिमसमृद्धिं च सर्वां निर्णुद मे गृहात् ॥ ८ ॥
 गन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम् ।
 ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपह्वये श्रियम् ॥ ९ ॥
 मनसः काममाकूतिं वाचः सत्यमशीमहि ।
 पशूनां रूपमन्नस्य मयि श्रीः श्रेयतां यशः ॥ १० ॥
 कर्दमेन प्रजाभूता मयि संभवकर्दम ।
 श्रियं वासय मे कुले मातरं पद्ममालिनीम् ॥ ११ ॥
 आपः स्रजन्तुं स्निग्धानि चिकलीत वंस मे गृहे ।
 नीचदेवीं मातरं श्रियं वासय मे कुले ॥ १२ ॥
 आर्द्रां पुष्करिणीं पुष्टिं पिङ्गलां पद्ममालिनीम् ।
 चन्द्रां हिरण्ययीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवंह ॥ १३ ॥
 आर्द्रां यः करिणीं यष्टिं सूवर्णां हेममालिनीम् ।

सूर्या हिरण्यं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥ १४ ॥
 तां म आवह जातवेदो लक्ष्मीमनपगमिनीम् ।
 यस्यां हिरण्यं प्रभूतं गावो दास्योश्वांन्विदेयं पुरुषानहम् ॥ १५ ॥
 यः शुचिः प्रयतो भूत्वा जुहुयादाज्यमन्वहम् ।
 श्रियः पञ्च दशर्चश्च श्रीकामः सततं जपेत् ॥ १६ ॥
 सरसिजनिलये सरोजहस्ते धवलतरांशुकगन्धमालयशोभे ।
 भगवति हरिवल्लभे मनोज्ञे त्रिभुवनभूतिकरि प्रसीद मह्यम् ॥ १७ ॥
 धनमग्निर्धनं वायुर्धनं सूर्यो धनं वसुः ।
 धनमिन्द्रो बृहस्पतिर्वरुणं धनमश्विनौ ॥ १८ ॥
 वैनतेय सोमं पिब सामं पिबतु वृत्रहा ।
 सोमं धनस्य सोमिनो मह्यं ददातु सोमिनः ॥ १९ ॥
 न क्रोधो न च मात्सर्यं न लोभो नाशुभा मतिः ।
 भवन्ति कृतपुण्यानां भक्तानां श्रीसूक्तं जपेत् ॥ २० ॥
 पद्मानने पद्मऊरु पद्माक्षि पद्मसम्भवे ।
 तन्मे भजसि पद्माक्षि येन सौख्यं लभाम्यहम् ॥ २१ ॥
 विष्णुपत्नीं क्षमां देवीं माधवीं माधवप्रियाम् ।
 विष्णुप्रियसखीं देवीं नमाम्यच्युतवल्लभाम् ॥ २२ ॥
 महालक्ष्मीं च विद्महे विष्णुपत्नीं च धीमहि ।
 तन्नो लक्ष्मीः प्रचोदयात् ॥ २३ ॥
 पद्मानने पद्मिनि पद्मपत्रे पद्मप्रिये पद्मदलायताक्षि ।
 विश्वप्रिये विश्वमनोनुकूले त्वत्पादपद्मं मयि सन्निधस्व ॥ २४ ॥
 आनन्दः कर्दमः श्रीदः चिकलीत इति विश्रुताः ।
 ऋषयः श्रियपुत्राश्च मयि श्रीदेवी देवता ॥ २५ ॥
 ऋणरोगादिदारिद्र्यं पापञ्च अपमृत्यवः ।
 भयशोकमनस्तापा नश्यन्तु मम सर्वदा ॥ २६ ॥
 श्रीर्वर्चस्वमायुष्यमारोग्यमाविधात्पवमानं महीयते ।
 धनं धान्यं पशुं बहुपुत्रलाभं शतसम्बत्सरं दीर्घमायुः ॥ २७ ॥
 इति फलश्रुतिसहितं श्रीसूक्तं समाप्तम् ॥

श्रीमहालक्ष्म्यै नमः ।

श्रीविद्यारण्यपृथ्वीधराचार्यश्रीकण्ठशतानन्दवृत्ति-

सौभाग्यलक्ष्म्युपनिषत्साहितं

श्रीसूक्तभाष्यम् ।

प्रथमा ऋक् ।

ॐ

हिरण्यवर्णा हरिणीं सुवर्णरजतस्रजाम् ।

चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥ १ ॥

श्रीविद्यारण्यभाष्यम् ।

ॐ

वेदार्थस्य प्रकाशेन तमोहार्दं निवारयन् ।

पुमर्थीश्चतुरो देयाद्विद्यातीर्थमहेश्वरः ॥

प्रथमवर्गे प्रथमा ऋक् । हिरण्यवर्णामित्वादि ॥ हे जातवेदः
जातप्रज्ञ अग्ने त्वं हिरण्यवर्णां हिरण्यस्य सुवर्णस्येव वर्णः कान्ति-
र्यस्यास्तां, हरिणीं हरितवर्णां हरिणीरूपधरां वा-“श्रीधृत्वा हरि-
णीरूपमरण्ये संचचार ह”इति पुराणात्, सुवर्णरजतस्रजां सुवर्णस्य
पुष्पाणि सुवर्णानि एवं रजतस्य रजतानि तेषां स्रजो माला यस्या-
स्तां स्रक्सहचर्यापुष्पाणीत्यवगम्यते । पुष्पसादृश्यात् “पुष्पफले-
त्यादिना” लुक् आबं चैव हलन्तानाम् इत्याप् । यद्वा सुवर्णरजतवि-
कृतशृङ्खलां-सुष्ठु वर्णो यस्य तत्सुवर्णं यद्रजतं च तत्पुष्पस्रजां त-
द्विकृतशृङ्खलां वा । चन्द्रां चन्द्रवत् प्रकाशमानां, तद्रूपेणावस्थितां वा ।
हिरण्मयीं हिरण्यस्वरूपां, हिरण्यविग्रहां वा । लक्ष्मीं लक्षणवतीं
“लक्ष्मीर्लक्षालक्षणादिति” निरुक्तात् । एवंरूपां श्रिय मे मह्यं मदर्ध-
मावह आह्वय । अग्नेर्देवहोतृत्वादाह्वानं तदर्धीनमिति भावः ॥ १ ॥

पृथ्वीधराचार्यभाष्यम् ।

ॐ

हिरण्यवर्णामिति पञ्चदशार्चस्य सूक्तस्य श्रीआनन्दकर्मचि-
ह्नोतेन्दिरासुता (१) महर्षयः । (२) श्रीरश्मिदैवता । आद्यास्तिस्रोऽ-
नुष्टुभः । चतुर्थी बृहती । पञ्चमीषष्ठ्यौ त्रिष्टुभौ । ततोऽष्टावनुष्टुभः ।
अन्त्या प्रस्तारपंकितः । हिरण्यवर्णामिति बीजं । तां म आवह जा-
तवेद इति (३) शक्तिः । कीर्तिमृद्धिं ददातु म इति कीलकं । मम
श्रीमहालक्ष्मीप्रसादसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः । ॐ श्रीमिति बीजाभ्यां
जलेन त्रिवारं करशुद्धिं कुर्यात् ।

अथाङ्गन्यासः । हिरण्यवर्णामिति शिरसि । तां म आवह जातवेद
इति नेत्रयोः । अश्वपूणामिति कर्णयोः । कांसोऽस्मितामिति नासिका-
यां । चन्द्रां प्रभासामिति मुखे । आदित्यवर्णामिति कण्ठे । उपैतु मामि-
ति बाह्वोः । क्षुत्पिपासामिति हृदये । गन्धद्वारामिति नाभौ । मनसः
काममिति गुह्यं । कर्ममेनेति पादौ । आपः स्रजन्तिवत्यूर्वोः । आर्द्रां
पुष्करिणीं पुष्टिमिति जान्वोः । आर्द्रां यः करिणीमिति जङ्घयोः । तां
म आवह जातवेद इति पादयोः । इत्यङ्गेषु विन्यस्य । अथ करन्यासः ।
ॐ नमो भगवत्यै महालक्ष्म्यै इति विशेषणं प्रतिन्यासं योजयेत् । हि-
रण्यवर्णायै अङ्गुष्ठाभ्यां नमः । हरिण्यै तर्जनीभ्यां नमः । सुवर्णरजत-
स्रजायै मध्यमाभ्यां नमः । चन्द्रायै अनामिकाभ्यां नमः । हिरण्मय्यै
कनिष्ठिकाभ्यां नमः । लक्ष्म्यै करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः । एवं (४)
हृदयादिन्यासः । भूर्भुवःस्वरोमिति दिग्बन्धः । ध्यानं—

(१) अत्र प्रत्येकविधौ प्रथमार्चः श्रीरिति । इतरे चत्वार ऋग्य-
श्चतुर्देशानां प्रत्येकश्चत्वारो योजनीयाः । समुदायविधौ तु सर्वे ऋ-
षयः संभूयैव । अयमेव छन्दसामप्युभयपक्षे न्यायो बोध्यः ।

(२) अत्राग्निरिति नारायणो भगवानुच्यते ।

(३) कांसोऽस्मीति ऋक् शक्तिरिति कचिदुपलभ्यते ।

(४) हिरण्मय्यै नमः हृदि । चन्द्रायै नमः शिरसि । रजतस्रजायै
नमः शिखा । हिरण्यस्रजायै नमः कवचम् । हिरण्मय्यै नमः नेत्रम् ।
हिरण्यवर्णायै नमः अस्त्रम् । इति कुत्र चित् ।

अरुणकमलसंस्था तद्रजःपुञ्जवर्णा
करकमलधृतेष्टाभीतियुग्मास्बुजाता ।
मणिसुकुटावेचित्रालङ्कृतिः पद्ममाला
भवतु भुवनमाता सन्ततं श्रीः श्रियै नः ॥
कमलं कलशं धेनुं ज्ञानमञ्जलिमेव च ।
पञ्च मुद्राः प्रदर्शय श्रीसूक्ते प्रजपेद्बुधः ॥

हिरण्यवर्णामिति प्रथमा ऋक् । हे जातवेदः अग्ने । हिरण्यवर्णा-
स्वर्णकान्ति हरिणीं हरितवर्णां हरिद्राभां सुवर्णरजतस्रजां हेमरौप्य-
मयकमलमालां चन्द्रां सकलजनाह्लादकारिणीं हिरण्यमयीं हिरण्यस्व-
रूपामेतादृशीं लक्ष्मीं मे मम सर्वाभीष्टसाधनाय आवह प्रेषय ॥ १ ॥

श्रीकण्ठभाष्यम् ।

ॐ हिरण्यवर्णामिति सूक्तेनाग्निं प्रार्थयेत् । अग्निस्तुष्टो यजमा-
नाय श्रियं प्रयच्छति । अग्निस्तु रुद्र एव । “रुद्रो वा एषेऽग्निः” इति
श्रुतेः । रुद्रो हि पुरुषः । “पुरुषो वै रुद्रः” इति श्रुतेः । तस्य पत्नी
भगवत्युमैव लक्ष्मीः । “श्रीश्च ते लक्ष्मीश्च पत्न्यौ” इति पुरुषसूक्तो-
क्तेः । पुरुषो हि महादेवः शिवः । “वेदाहमेतं पुरुषं महान्तमिति”
तत्रैवोक्तेः । तथा च अग्निस्वरूपिणः परमेश्वरस्योपासनेन तच्छ-
क्तिविभूतेर्महालक्ष्म्याः प्राप्तिर्भविष्यतीति सिद्धम् । “धनार्थिभिर-
ग्निरुपास्य ऐश्वर्यार्थिभिरीश्वर” इत्यादि स्मर्यते ।

आरोग्यं भास्करादिच्छेच्छ्रियमिच्छेद्बुधाशनात् ।

ऐश्वर्यमीश्वरादिच्छेन्मोक्षमिच्छेज्जनार्दनादिति ॥

सूक्ते ऋचः पञ्चदश । हिरण्यवर्णामिति प्रथमा ऋक् । अस्या
अर्थः—हिरण्यवर्णां हिरण्यवर्णरूपां—

ज्ञानमात्मनि भा सूर्ये चन्द्रे ज्योत्स्ना च खे ध्वनिः ।

वर्णां हिरण्ये पयसि घृतं त्वमसि मातृके । इति श्रीस्तुतावगस्त्योक्तेः ।

हिरण्यवर्णां मणिनूपुराङ्घ्रिं प्रसन्नवक्त्रां शुकपद्महस्ताम् ।

विशालनेत्रां प्रणमामि गौरीं वचोविद् वाचमुदीरयन्तीम् ।

इति जैमिन्युक्तेः । हिरण्यवर्णसदृशवर्णां वा । “तप्तस्वर्णसवर्णा-
भामिति” श्रीपुराणाच्च । हरिणीं हरिणीरूपां—

यज्ञोग्निर्मृगरूपेण धावति स्म पुराध्वरे ।

रुद्रस्त्वकृष्य तच्छक्तिं मृगीं जग्राह वैष्णवीम् ॥

इति वैवर्तदक्षाध्वराध्यायोक्तेः । अथ वा हरिणीं हरिद्राभां हरिद्राचूर्णलितत्वाद्वा । “हरिणीं पूजयेद्दुर्गां हरिद्राचूर्णनिर्मिताम्” इति हरिद्रागौरिब्रतकलोक्तेः । सुवर्णरजतस्रजां सुवर्णमय्यः रजतमय्यश्च स्रजः हाराः यस्याः (१)स्तां । चन्द्रां चदि आह्लादने दीप्तौ च रक्किचन्द्रामिति टाबन्तरूपम् आह्लादिकां प्रकाशिकां चाज्ञानानन्तस्वरूपिणीमिति यावत् । चन्द्रे विद्यमाना चान्द्री चन्द्रिका चन्द्रेति विवक्ष्यते । “पौर्णमास्यां चन्द्राविवे ध्यात्वा श्रीललिताम्बिकामिति” हयग्रीवोक्तेः । हिरण्यमयी विकारार्थं मयट् (२) हिरण्यात्मना विकृतां । “तत्सुवर्णमभवत्” इति श्रुतेः । पवित्रमयी वा-“पवित्रं वै हिरण्यं” इति श्रुतेः । मूलप्रकृतिर्जगतः परिणाम्युपादानत्वेन सैव हिरण्यरूपेण परिणतेति भावः ।

हिरण्यरेतसः शम्भोः शक्तिः प्रोक्ता हिरण्यमयी ।

धनार्थिभिरुपास्यैषा जातवेदासि सर्वदा ॥

इति कालिकापुराणवचनात् । प्राचुर्यार्थं मयट् । हिरण्यमयी हिरण्यप्रचुराम् । प्राचुर्यं च स्वसमानाधिकरणस्वजातीयाल्पत्वरूपं स्वव्याधिकरणविजातीयाल्पत्वरूपं वा । तेन च धनाधिकां भाग्यसमृद्धां वित्तपूर्णांमिति भावः । लक्ष्मीं शोभासंपत्तिपद्मारूपाम् । “शोभा संपत्तिपद्मासु लक्ष्मीः श्रीरपि कथ्यते” इति कोशात् । यद्वा लक्षणवतीं—
ललिता शारदा लक्ष्मीरेकैव भगवत्युमा ।

तत्तल्लक्षणसंयुक्ता पुरुषार्थप्रदा नृणाम् ॥

इति देवीपुराणोक्तेः । तादृशीं श्रियं मे मह्यमावह आकारयेति जातवेदसमग्निं प्रार्थयेत् ॥ १ ॥

शतानन्दवृत्तिः ।

ॐ हिरण्यवर्णेत्यस्य पञ्चदशर्चस्य सूक्तस्य । जातवेदा अग्निर्दु-

(१) यद्वा सुवर्णरजते सृजति ददाति तां, सृज विसर्गे अस्मादिगुपधेति टाप् ।

(२) यद्यपि मयट्भाषायामुक्तस्तथापि आनन्दमय इत्यादाविवात्रापि हेयः । विस्तरस्तु मनोरमायां द्रष्टव्यः ।

गर्भमहालक्ष्मीर्देवता । श्रीं बीजं । ह्रीं शक्तिः । क्लीं कीलकं । लक्ष्मी-
प्रसादसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः । श्रीमित्यादिषडङ्गन्यासः । ध्यानं—

या सा पद्मासनस्था विपुलकाटितटी पद्मपत्रायताक्षी
गम्भीरावर्तनाभिस्तनभरनमिता शुभ्रवस्त्रोत्तरीया ।
लक्ष्मीर्दिव्यैर्गजेन्द्रैर्मणिगणखचितैः स्नापिता हेमकुम्भै-
र्नित्यं सा पद्महस्ता मम वसतु गृहे सर्वमाङ्गल्ययुक्ता ॥

हिरण्यवर्णामिति ऋक् प्राथमिकी ।

हिरण्यं विष्णुराख्यातस्तस्य वर्णस्तु वैष्णवी ।

लक्ष्मीर्हिरण्यवर्णेति श्रूयते कनकप्रभा ॥ इति श्रीपुराणात् ॥

हरिणी—

हरिणीं तु हरेः पत्नीं दारिद्र्यपरिहारिणीम् ।

प्रपद्येऽहं हरिद्राभां हरिणाक्षीं हिरण्मयीम् ॥ इति आथर्वणिक-
स्तुतौ ॥ सुवर्णरजतस्रजां—

पिशङ्गधवलाभिश्च स्रग्भिरम्लानमूर्तिभिः ।

सौवर्णैः कमलैर्नित्यं राजनैः श्रीर्विभूषिता ॥ इति महालक्ष्मीको-
शे । चन्द्रां चन्द्रवत् प्रकाशमानां—“चन्द्रां चन्द्रनिभास्यां चपलां
चन्द्रस्य सोदरीं कलये” । इति सुभोद्धरणे ॥ हिरण्मयीं हिरण्यरूपे-
णाभिव्यक्तां । हिङ्कारो वज्रः रमग्निः तन्मयीं तत्कान्तिप्रचुराम् ।
दम्भोत्पत्त्यात्मकदिव्यतेजःपुञ्जमञ्जुलां रिपुनिग्राहिकां पापघ्नीमिति
वा । लक्ष्मीं लक्ष्मवतीं—

ज्ञानैश्वर्यसुखारोग्यधनधान्यजयादिकम् ।

लक्ष्म यस्यास्समुद्दिष्टं सा लक्ष्मीति निगद्यते ॥ इति निरुक्तसा-
रोक्तेः ॥

हे जातवेदः (१) शास्त्रयोने भो भगवन् त्वदीयां लक्ष्मीं मे मह्यं
आवह आकर्षयेति यज्ञपुरुषं प्रार्थयेत् । “तेन नारायणः प्रीतो ल-
(२)क्ष्मीं भक्ताय दास्यती”ति तत्रैवोक्तेः ॥ १ ॥

(१) तथाच जातः वेदसः वेदाः प्रतिपाद्यत्वेन यस्यासौ तस्य सं-
बोधनम् जातवेद इति । असुप्रत्ययान्तोऽयं वेदस्त्वन्वो वेदवाचक
इति “वेदास्त्वदर्थं जाताश्च जातवेदास्ततो ह्यसीति” महाभारते ।

(२) नीतिशालिनं लक्ष्यतीति लक्ष्मीः । लक्षदर्शनाङ्गनयोः लक्षे-
र्मुद् चेति इप्रत्ययः तस्य च मद् ।

मन्त्रकल्पार्णवे ।

हिरण्यवर्णामित्युक्तां श्रीसूक्ते प्रथमासृचम् ।
 श्रींहींक्लीमिति विन्यस्य हिरण्यप्रतिमां यजेत् ॥
 लक्ष्मीं सम्पूज्य हारिद्रचूर्णसौवर्णपङ्कजैः ।
 राजतैः पुण्डरीकैश्च पूजयेद्वास्सुवासिनीः ॥
 पूर्णेन्दौ पूर्णकुम्भे वा ध्यात्वा नारायणीं पराम् ।
 प्राप्याक्षमालां सौवर्णीं कमलासनसंस्थितः ॥
 ऋचं तु प्रजपेदाद्यां प्रत्यहं त्रिसहस्रकम् ।
 त्रिसन्ध्यमेवं लक्षान्ते क्षीरैरयुततर्पणम् ॥
 सहस्रमाज्यहोमश्च शतब्राह्मणभोजनम् ।
 सुवासिनीनां दशकं सालङ्कारमथार्चयेत् ॥
 एकां धेनुं सवत्सां च श्रोत्रियाय प्रदापयेत् ।
 इत्थमक्षरलक्षान्तं यो जपेन्नियतव्रतः ।
 हिरण्यपूर्णस्तेजस्वी धनाढ्या भोगभाग्यवान् ।
 जीवेष्टिरं शरीरान्ते चन्द्रसायुज्यमाप्नुयात् ॥ इति ॥

द्वितीया ऋक् ।

ॐ ॥ (१) तां म आवह जातवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीम् ।
 यस्यां हिरण्यं विन्देयं गाम्भ्यं पुरुषानुहम् ॥ २ ॥

श्रीविद्यारण्यभाष्यम् ।

हे जातवेदः अनपगामिनीमपगमनराहितां अनपायिनीमित्यर्थः ।

(१) हिरण्यवर्णामित्यनेन कटककुण्डलादिरूपा लक्ष्मीः प्रार्थिता
 इदानीं द्रव्यादिरूपां लक्ष्मीं प्रार्थयते मन्त्रद्रष्टा ऋषिर्जातेवदस इति ।
 अत्र जातवेदः शब्दवाच्यो भगवानेव तस्य मुख्यतो वेदप्रतिपाद्यत्वात् ।

तां वक्ष्यमाणां लक्ष्मीं मे मद्यमावह आह्वय । यस्यां श्रीदेव्यामा-
हृतायां सत्यां हिरण्यं सुवर्णं गां(१) धेनुमश्वं वाजिनं पुरुषान् पु-
त्रमित्रदासभूतान् अहं विन्देयं प्राप्नुयाम् ॥ २ ॥

पृथ्वीधराचार्यभाष्यम् ।

हे जातवेदः श्रौताग्ने यस्यां लक्ष्म्यामागतायां सत्याम् अहं पुरु-
षान् पुत्रादीन् गां पशून् अश्वं तुरगादिवाहनविशेषान् हिरण्यं कनका-
दिवस्तूनि विन्देयं लभेयम् तामनपगामिनीं कदाचिदपि मां त्यक्त्वा
अन्यत्र गन्तुमनुद्युक्तां मदेकाश्रयनिष्ठां लक्ष्मीं मे मदर्थमावह प्रेषय ॥ २ ॥

चिद्विलासवृत्तिः ।

तां हिरण्यवर्णत्वादिलक्ष्णोपेतामनपगामिनीं विष्णोरनपायिनीं
लक्ष्मीम्—

राघवत्वे भवत्सीता रुक्मिणी कृष्णजन्मनि ।

अन्येष्वप्यवतारेषु विष्णोरेवानपायिनी ॥ इति पराशरपुराणात् ।
आवहेति जातवेदसं प्रार्थयेत् । आगतायां च तस्यां किं ते
फलमिति चेदुच्यते—यस्यामिति । यस्यामागतायां हिरण्यं गामश्वं पु-
रुषांश्चाहं विन्देयम्—“गावस्तथा हस्तिहिरण्यमश्वानिति” राजलक्ष्मी-
हृदयोक्तेः । श्रीमित्यादिबीजत्रयेण न्यासः । ध्यानं—

चतुरङ्गबलोपेतां धनधान्यसुखेश्वरीम् ।

अश्वारूढामहं वन्दे राजलक्ष्मीं हिरण्यमीम् ॥ इति ॥ २ ॥

मन्त्रकल्पार्णवे ।

ऋचं द्वितीयां श्रीसूक्ते प्रतिसायं सहस्रकम् ।

प्रजपेन्नियताहारः प्रत्यक्षरसहस्रकम् ॥

त्रयस्त्रिंशद्दिने रात्रौ स्वप्ने लक्ष्मीः प्रसीदति ।

शान्तिकर्मादिकं सर्वं प्रागुक्तवदुपाचरेत् ॥

अविघ्नेन जपन्सिद्ध्येद्यदि लक्ष्मीप्रसादतः ।

(१) जात्येकवचनमिदम् ।

अनपायां श्रियं याति हिरण्यं गोनरादिकान् ॥

अनपाया भवेत्लक्ष्मीस्तस्य जन्मनि नान्यथा ॥ इति ॥ २ ॥

इति द्वितीयग्विवरणम् ॥

तृतीया ऋक् ।

ॐ॥ अश्वपूर्वा रथमध्यां हस्तिनादप्रबोधिनीम् ।

श्रियं देवीमुपह्वये श्रीर्मां देवीं जुषताम् (१) ॥ ३ ॥

श्रीविचारण्यभाष्यम् ।

अश्वपूर्वामश्वाः पूर्वे पुरोगाः यस्यास्ताम् । रथमध्यां रथाः मध्ये यस्यास्ताम् । हस्तिनादप्रबोधिनीं हस्तिनां नादेन बृंहितेन प्रबोधिनीं प्रकर्षेण ह्यापिकां । देवीं देवनशीलां द्योतनशीलां वा । श्रियं श्रयणीयां सेनारूपामुपह्वये समीपं प्रत्याह्वये । एतादृशी देवीः देवी श्रीः मा मां जुषतां सेवताम् ॥ ३ ॥

पृथ्वीधराचार्यभाष्यम् ।

यस्यास्तेनारूपाया अश्वाः पुरोगामिनस्तामश्वपूर्वा रथा एव मध्ये यस्यास्तां रथमध्यामागमनकाले गजध्वनीनां ह्यापयित्रीं हस्तिनादप्रबोधिनीं देवीं क्रीडादिलक्षणशीलां श्रियं लक्ष्मीमहमुपह्वये मत्समीपमागच्छेत्याह्वये । आहूता च मया श्रीर्देवीः देवी—वचनव्यत्ययश्छान्दसः मा मां जुषतां सेवताम् ॥ ३ ॥

मन्त्रकल्पार्णवे ।

श्रीसूक्ते तु तृतीयर्चः श्रीबीजेन समायकम् ।

न्यासं कृत्वा जपेन्नित्यं प्रातः प्रातः सहस्रकम् ॥

आद्वादशाब्दात्सिद्धिः स्यादन्यदुर्गाविधानवत् ।

मन्त्रसिद्धौ भवेद्राजा शत्रूजित्वा लभेच्छ्रियम् ॥ ३ ॥

इति तृतीयग्विवरणम् ।

(१) जुषतां मां प्रीत्यास्पदं करोतिवत्यर्थः । जुषी प्रीतिसेवनयोः ।

चतुर्थी ऋक् ।

ॐ ॥ (१) कांसोस्मितां हिरण्यप्राकारांमार्द्रां ज्वलन्तीं तृप्तां तर्पयन्तीम् ।
पद्मे स्थितां पद्मवर्णां तामिहोपह्वये श्रियम् ॥ ४ ॥

श्रीविचारण्यभाष्यम् ।

कां वाङ्मनसोरगोचरां दुर्निरूपस्वरूपामित्यर्थः ब्रह्मरूपां वा-
“कोहिते नामप्रजापते” इति श्रुत्यन्तरात्, “क इति ब्रह्मणो नाम” इति
पुराणाच्च । सोस्मिताम् आर्द्रां उत (२) उद्रतं यत् स्मितं हासः तेन
सहिताम् । उदन्त्यलोपश्छान्दसः । (३) हिरण्यप्राकारां हिरण्यस्य
प्राकारो वर्णः प्रकृष्टा आकृतिर्वा यस्यास्ताम् । आर्द्रां (४) क्लिन्नां-क्षी-
रोदधेरुत्पन्नत्वात् । आर्द्रानक्षत्रोत्पन्नां रुद्ररूपां वा । रुद्रशब्दोत्र
मूर्धन्यस्वरादिः—“आर्द्रया रुद्रः प्रथमान एती”त्यादौ तथादर्शनात् ।
अस्य बाहुलकम् । ज्वलन्तीं प्रकाशमानाम् (५) । तृप्तां पूर्णकामाम् ।
अपि च तर्पयन्तीं भक्तान् मनोरथैरिति शेषः । पद्मे स्थितां कमले
आसीनाम् । (६) पद्मवर्णां कमलवदच्छायच्छविम् । तां प्रसिद्धां
श्रियम् । उपह्वये आह्वये ॥ ४ ॥

पृथ्वीधराचार्यभाष्यम् ।

सोस्मितामुत्कृष्टस्मितेन सहिताम् । हिरण्यप्राकारां सुवर्णावरणा-
म् । आर्द्रां शीतलगुणां ज्वलन्तीं ज्योतिःस्वरूपां । तृप्तां भाक्तेपूजादि-

(१) पूर्वं हरिणीरूपां गवाश्वादिविषयां लक्ष्मीं सम्प्रार्थयेद्गान् वि-
ष्णुवल्लभारूपां तां प्रार्थयते कांसोस्मितामिति ।

(२) अस्य उत्कृष्टमित्यर्थस्सम्यक् ।

(३) हिरण्यवत्प्रकृष्ट आकारो यस्यास्ताम् “चतुर्भुजां सुवर्णाभा”
मित्युक्तेः ।

(४) क्लेहेनेति शेष इति वा ।

(५) मणिमुकुटविचित्रालङ्कारैरिति शेषः ।

(६) इह पद्मपदं तद्रजःपुञ्जोपलक्षणम् “तद्रजः पुञ्जवर्णा” मित्युक्तत्वात् ।

भिरिति यावत् । तर्पयन्तीं वरप्रसादानुग्रहविशेषैः स्वभक्तानां वाञ्छा-
पूर्तिकारिणी । पञ्चवर्णां कमलवद्भासमानां । पद्मे स्थितां पद्माधिष्णि-
तां । कां वार्णां वाक्यरूपां तां श्रियम् । इह मत्समीपं प्रति उपह्वये
आवाहनं करोमीत्यर्थः ॥ ४ ॥

सूक्तार्थरत्नाकरे अनुष्ठानप्रकरणे ।

ऋचं चतुर्थी श्रीसूक्ते प्रजपेदष्टलक्षकम् ।
सहस्रं प्रत्यहं जप्त्वा त्रिसाहस्रं भृगोर्दिने ॥
राकायां पञ्चसाहस्रं क्षीराहारो जितेन्द्रियः ।
पलाशसमिधाहोमः पयसा गोघृतेन च ॥
तर्पणाशीतिसाहस्रं होमश्चाष्टसहस्रकः ।
ब्राह्मणाष्टशती पूज्या श्रीवाग्बीजयुतं न्यसेत् ॥
संपत्सारस्वतप्राप्तिर्भविष्यति न संशयः ।
आपञ्चपूरुषं सिद्धौ नात्र कार्याविचारणा ॥ इति ।
श्रीं ऐमिति सपल्लवन्यासः ॥ ध्यानं—
वरदाभयशुकपुस्तककरकलितां कमलमध्यगां कलये ।
कमलां सस्मितवदनां कनकावर्णस्थितां काञ्चित् ॥ ४ ॥
इति चतुर्थमन्त्रविवरणसङ्ग्रहः ॥

पञ्चमी ऋक् ।

ॐ॥ चन्द्रां प्रभासां यशसा ज्वलन्तीं श्रियं लोके देवजुष्टामुदाराम्
तां प्रविनीर्मीं शरणमहं प्रपद्ये अलक्ष्मीर्मे नश्यतां त्वां वृणे ॥५॥

श्रीविद्यारण्यभाष्यम् ।

अत्राहंशब्दप्रक्षेपः प्रामादिकः । चन्द्रां चन्द्रवत् प्रकाशमानां प्रभा-
सां प्रकृष्टा भाः कान्तिर्वस्यास्ताम् । आपं चेत्याप् । यशसा कीर्त्या
ज्वलन्तीं प्रकाशमानाम् । देवजुष्टां देवैस्सिद्धाद्यैस्सैवितां प्रीतां वा (१)

(१) सर्वदेवोत्कृष्टां वा ।

उदारां प्रगल्भां वा पद्मिनीं पद्मलतारूपां पद्माकारां वा । ईमितिनिपातः
अनर्थकः—“मिताक्षरेष्वनर्थकः किमिमीमिति” यास्कवचनात्, ई-
कारवाच्यां वा तां श्रियं लोके इहलोके शरणं रक्षित्रीं प्रपद्ये
प्रपन्नोऽस्मि । अहमिति शेषः । अतः हे श्रीः मे मम अलक्ष्मीः अ-
श्रीः नश्यतां नाशं प्राप्नोतु । त्वां वृणे शरणत्वेन कुर्वे ॥ ५ ॥

इति प्रथमवर्गः ॥ १ ॥

पृथ्वीधराचार्यभाष्यम् ।

चन्द्रां सन्तोषकारिणीं (१) प्रभासां प्रकर्षण भास्वर्ती । लोके लोकेषु
चतुर्दशसु । यशसा ज्वलन्तीमैश्वर्यसम्पदौदार्यादिप्रयुक्तकीर्त्या प्रका-
शमानाम् । अत एव देवजुष्टामिन्द्रादिसेविताम् । उदारां विस्तारां सर्व-
व्यापिनीमित्यर्थः । पद्मिनीं करधृतकमलामिति (२) यावत् । ई ई-
कारवाच्यां (३) तादृशीं श्रियमहं शरणं प्रपद्ये रक्षकी भवेति व्रजामि ।
मे मम अलक्ष्मीर्या सां नश्यतां नाशं प्राप्नोतु । त्वां लक्ष्मीमहं वृणे (४)
मदाश्रितज्येष्ठानिस्सारणाय त्वां प्रति वरणं करिष्ये । नात्राहंश-
ब्धः प्रक्षिप्तः—“सार्वदेशिकशिष्टपाठसम्प्रतिपत्ते” रित्यौत्तरीयाः ।
दाक्षिणात्यपाठे तददर्शनात्प्रक्षिप्त एव ॥ ५ ॥

भागधेयभूषणम् ।

श्रीसुक्ते प्रथमे वर्गे प्रजपेत्पञ्चमीमृचम् ।
मायाबीजेन विन्यस्य भक्तितो भुवनेश्वरीम् ॥
अक्षीणभासां चन्द्राण्यां ज्वलन्तीं यशसा श्रियम् ।
देवैर्जुष्टामुदारां च पद्मिनीमीं भजाम्यहम् ॥

(१) प्रभासां प्रकृष्टा भा येषां तेषां मध्ये यशसा ज्वलन्तीमित्यर्थे
इति वा ।

(२) करकमलयुतेत्याद्युक्तेः ।

(३) अस्य स्त्री ई तां विष्णुपत्नीमित्यर्थ इति वा ।

(४) वृणे सम्बन्धं भजामि वृज् संभक्तौ इति धातोः । अतः मे-
लक्ष्मीर्नश्यतामिति वार्थः ।

त्वां वृणे त्वत्प्रसादेन ममालक्ष्मीर्विनश्यतु ।
 प्रत्यहं त्वेकसाहस्रं गोष्ठस्थः प्रजपेद्वचम् ॥
 अखण्डदीपं प्रज्वाल्य गोष्ठतेन जितेन्द्रियः ।
 प्रत्यक्षरत्रिसाहस्रजपान्मुच्येत सङ्कटैः ॥
 मण्डलैश्च त्रिभिः पूर्णैर्द्रारिदन्यान्मुच्यते ध्रुवम् ।
 दीक्षितश्च तिलैर्हुत्वा विरजामङ्गदेवताम् ॥
 आमिक्षाशी धनं प्राप्य भूमिस्थं राजवन्दितः ।
 सङ्ग्रामे विजयं प्राप्य चान्द्रीं गतिमवाप्नुयात् ॥
 अहस्सु प्रजपेत्सौरीं दक्षिणोत्तरमार्गगाम् ।
 तिलैः श्वेतैस्सहाज्येन जुहुयात्पावके स्वके ॥
 जपाद्दशांशं सन्तर्प्य गन्धकपूर्वारिभिः ।
 होमं कृत्वा दशांशं च पूजयेच्च सुवासिनीः ।
 कमलैरर्चयेद्देवीं गोभ्यो घासं प्रदापयेत् ।
 एतत्पुण्यप्रभावेण दरिद्रोऽपि धनी भवेत् ॥
 ह्रीमित्यादिषडङ्गन्यासः ॥ ध्यानम्—

आकाशपद्माकरचन्द्रविम्बप्लवोल्लसन्तीं परिपूर्णकान्तिम् ।
 पद्मस्थितां पद्मकरां प्रपद्ये लक्ष्मीमलक्ष्मीविनिवृत्तयेऽहम् ॥ इति ॥ ५ ॥

अथ द्वितीयवर्गः ।

षष्ठी ऋक् ।

आदित्यवर्णे (१) तपसोधिजातो वनस्पतिस्तव वृक्षोऽथ विल्वः ।
 तस्य फलानि तपसा नुदन्तु मायान्तरायाश्च ब्राह्मा अलक्ष्मीः ॥ ६ ॥

(१) तपसा उ इति च्छेदः । उशब्द एवार्थः तपसैव चान्द्रायणादिनैव “तपश्चान्द्रायणादौ स्याद्धर्मे लोकान्तरोपि चेति” विश्वः ।
 अथ सङ्गलरूपो विल्वः विल्वनामकवृक्षः वनस्पतिः सन् तव अधि-
 सकाशाज्जातः “कात्यायन्याः शमी जाता विल्वो लक्ष्म्याः करोऽभ-
 वदिति” वामनपुराणात् । करः अंशः “बलिहस्तांशवः करा” इति
 कोषात् ।

श्रीविद्यारण्यभाष्यम् ।

वृक्षोऽथेत्यथपदमपि बाहुलकात् । आदित्यवर्णे आदित्यस्य सूर्यस्य वर्ण इव वर्णो यस्यास्तस्यास्सम्बोधनं हे श्रीः तव तपसः नियमाद्धेतोः वनस्पतिः “अपुष्पाः फलवन्तो ये ते वनस्पतयः स्मृतः” इति मानवात् । बिल्वः बिल्वनामकः । वृक्षः द्रुमः अधिजातः प्रादुर्भूतः त्वत्करादिति शेषः । “बिल्वो लक्ष्म्याः करे भवदिति” वामनपुराणे कात्यायनवचात् । अथ अनन्तरं तस्य बिल्वस्य फलानि पकशलादुकानि (१) तपसा त्वदनुग्रहेणेत्यर्थः । अन्तरा अन्तरिन्द्रियसंबन्धिनीः माया अज्ञानं तत्कार्याणि च । बाह्याः बहिरिन्द्रियसम्बन्धिन्यः यास्ताः अलक्ष्मीः आश्रित्यः नुदन्तु अपनुदन्तु निवारयन्तिवत्यर्थः ॥ ६ ॥

पृथ्वीधराचार्यभाष्यम् ।

अथेत्यनन्तरार्थः । हे आदित्यवर्णे सूर्यसमानकान्ते तपसः तपश्चर्यार्थं वनस्पतिः यो बिल्ववृक्षः तव निवासयोग्यः अधिजातः उत्पन्नः “बिल्वाटव्यां महालक्ष्मीरूपास्ते बिल्वनायकमिति” भार्गवपुराणात् । तस्य त्वत्करजातस्य बिल्ववृक्षस्य “तनुमध्यां स्वहस्तोत्थं बिल्वद्रुं समुपाश्रितेति” भार्गवतन्त्रोक्तेश्च । प्रसूनादीनि फलानि मा मां प्रति अन्तराः अन्तर्गताः अलक्ष्मीः या बाह्याश्च अलक्ष्मीः ताः तव तपसा करणेन मदाश्रितान्तर्गतवाह्यालक्ष्मीरुपदुर्गतीस्सर्वा नुदन्तिवत्याशयः ॥ ६ ॥

सारस्वतसिद्धौ ।

आदित्यवर्णे तरुणार्कवद्वरुणवर्णे । “अरुणां करुणातरङ्गिताक्षीमिति” बालारूपमत्र सूचितं भवति । वनस्पतिबिल्वो वृक्षः तव तपसोऽधिजातः । नीवातटिनीतटे बिल्वारण्यं त्वत्तपसे जातमिति भावः ।

तनुमध्या पुरा बाला नीवातटमुपाश्रिता ।

बिल्वारण्ये तपश्चक्रे लक्ष्मीर्लोकहितार्थिनी ॥

(१) तपसा स्वकृतचान्द्रायणादिनैव मायान्तरायाः अन्तराः मायाः अविद्याः आहिताग्नेराकृतिगणत्वात्साधु । अन्यत्स्पष्टम् ।

इति कालिकापुराणवचनात् । तस्य बिल्वस्य फलानि त्वत्त-
पसा सशक्तिकानि मा मयि स्थिताः अन्तराः हृद्रताज्ञानपापादिक-
पिण्यः बाह्याः दारिद्र्यादिकपिण्यः याः दुर्गतयः ताः अलक्ष्मीः नु-
दन्तु निरासयन्तु ।

बिल्वनाथप्रियायास्तु नारायण्यास्तपोबलात् ।

बिल्वारण्यं फलत्यद्य लोकालक्ष्मीनिवृत्तये ॥

इति ब्रह्माण्डपुराणवचनात् । तत्रत्यबिल्वफलस्नानाशनादिकमल-
क्ष्मीपरिहारकं भवत्विति भावः ॥ ६ ॥

सौभाग्यसञ्जीवने ।

द्वितीयवर्गे प्रथमामृचं जपेत्प्रीणाति बाला तरुणारुणश्रीः ।

यस्यास्तपोयोगबलेन बिल्वफलान्यलक्ष्मीं शमयन्ति नृणाम् ॥

तनुमध्यां महालक्ष्मीं बालां त्रिपुरसुन्दरीम् ।

त्रिबिल्वपत्रैस्संपूज्य सहस्रं प्रजपेद्वचम् ॥

त्रिष्टुप्शिवाक्षरा यस्मान्छिवलक्षजपं चरेत् ।

बिल्वस्य हविषा होम आज्यहोमश्च शस्यते ॥

पेश्वर्येणार्चयेद्देवीं बिल्वपत्रैर्हरिद्रया ।

रुद्रलक्षप्रदीपैश्च नीराजनविधिं चरेत् ॥

पक्वबिल्वफलाहारस्सततं नियतव्रतः ।

शान्तिं कृत्वा विधानेन जगदम्बाप्रसादतः ॥

अलक्ष्मीं परिभूयाथ महालक्ष्मीं स्थिरां लभेत् ॥ इति ।

पैर्ह्रींसौः पैर्ह्रींश्च इति बीजपट्केन अनुलोमविलोमपरिवर्तिनेन
षट्त्रिंशन्न्यासाः । ध्यानम्—

उद्यदादित्यसङ्काशां बिल्वकाननमध्यगाम् ।

तनुमध्यां श्रियं ध्यायेदलक्ष्मीपरिहारिणीम् ॥ इति ।

अस्य मन्त्रस्य विधिवदेकादशलक्षजपात् सारस्वतसिद्धिः । च-
तुश्चत्वारिंशलक्षजपान्महदैश्वर्यभोगभाग्याभिवाद्भिः । तावत्पारायण-
मात्रेणापि सभाक्तिकेन तदुचितफलसिद्धिरिति तत्त्वम् । पञ्चदशा-
क्षर्यां षष्ठो हकारः षष्ठीमिमामृचं लक्षयति । षष्ठ्याः गायत्र्याः प्र-
णवार्थाभिव्यञ्जकत्वेन हादृशाननिवृत्तिद्वारा मोक्षदायकत्वं च सि-
द्धमिति फलितम् ॥ ६ ॥

स्कान्देसनत्कुमारसंहितायांबिल्वमाहात्म्ये ।

शिवलिङ्गार्चनोद्योगौ जगद्रक्षणदीक्षितः ।
 महाविष्णुस्तपश्चक्रे तस्यैव सहचारिणी ॥
 महालक्ष्मीस्तपस्तेपे भर्तृसेवापरायणा ।
 तदा बिल्वतरुर्जातो लक्ष्मीदक्षिणहस्ततः ॥
 तत्पत्रैरर्चयामास महाविष्णुश्च शङ्करम् ।
 बिल्वपत्रार्चितस्तुष्टो महादेवो दयानिधिः ॥
 सर्वदेवोत्तमत्वं च सर्वस्वातन्त्र्यमेव च ।
 प्रददौ सर्वपूज्यत्वं सर्वसिद्धिं च विष्णवे ॥
 श्रीवृक्ष इति विख्यातो बिल्वद्वन्द्वेव पूजितः ।
 त्रिगुणैस्त्रिदलैः पत्रैस्त्रिमूर्तिप्रीतिदायकः ॥
 त्रयीमयोऽयं विख्यातो नीतो देवैश्च नन्दनम् ।
 कैलासेऽपि च वैकुण्ठे श्वेतद्वीपे सुरालये ॥
 मन्दरादिषु पुण्येषु क्षेत्रेषु सकलेष्वपि ।
 पूज्यन्ते बिल्वतरवः श्रीवृक्षा इति नारद ॥
 फलानि श्रीतपोयोगाद्यस्यालक्ष्मीनिरासने ।
 लक्ष्मीप्राप्तौ पटीयांसि सेव्यन्ते पुण्यशालिभिः ॥
 ज्ञानप्रदमिमं वृक्षं दारिद्र्यपरिहारकम् ।
 श्रीप्रियं योऽर्चयेद्विल्वं स नरो भाग्यवान् भवेत् ॥
 श्रीयन्त्रं बिल्वपत्रैस्तु शिवलिङ्गमथापि वा ।
 योऽर्चयेदन्वहं भक्त्या पुरुषार्थान्समश्नुते ॥ इत्यादि ॥
 कालिदासकृतदेवीस्तोत्रे च बिल्वार्चनप्राशस्त्यमुक्तम्—
 चाण्डि त्वच्चरणांस्तु जार्चनविधौ बिल्वीदलोल्लुण्ठना-
 त्त्रुट्यत्कण्टककोटिभिः परिचयं येषां न जग्मुः कराः ।
 ते दण्डाङ्कुशचक्रचापकुलिशश्रेणीशतैरश्विता
 जायन्ते पृथिवीभुजः कथमिवास्भोजप्रभैः पाणिभिः ॥ इति ॥६॥

इति षष्ठी ऋग्विबृता ॥

सप्तमी ऋक् ।

ॐ ॥ उपैतु मां देवसखः कीर्तिश्च मणिना सह ।
प्रादुर्भूतोऽस्मि राष्ट्रेऽस्मिन्कीर्तिमृद्धिं ददातु मे ॥ ७ ॥

श्रीविद्यारण्यभाष्यम् ।

हेश्रीः । देवसखः (१) देवो महादेवस्तस्य सखा कुबेरः कीर्तिः कीर्त्यभिमानिनी तदाख्या दक्षकन्या देवता मणिना चिन्तामणिना मणिभद्रेण कोशाध्यक्षेण (२) वा सह सहितः अहं अस्मिन् राष्ट्रे जनपदे प्रादुर्भूतः उत्पन्नः अस्मि आसम् । स देवसखस्तत्सम्बन्धिसङ्गत्या कीर्तिं यशः कोशं वा ऋद्धिं सर्वभोग्यसमृद्धिं मे मह्यं ददातु यच्छतु ॥ ७ ॥

पृथ्वीधरभाष्यम् ।

देवसखः कुबेरः कीर्तिः यशश्च मणिना चिन्तामणिना सह मामुपैतु मां प्राप्नोतु । अस्मिन् राष्ट्रे मर्त्यलोके प्रादुर्भूतोऽस्मि जातः । त्वयाऽन्वेषणीयस्त्वत्कटाक्षलक्ष्य इति यावत् । स देवो मे मह्यं कीर्तिं दिगन्तविश्रान्तं यशः ऋद्धिमष्टैश्वर्यसमृद्धिं च ददातु प्रयच्छतु ॥ ७ ॥

आण्डवल्ली ।

हे श्रीः त्वदुपासकोऽहं यस्मादस्मिन् राष्ट्रे मर्त्यलोके प्रादुर्भूतो जातोऽस्मि तस्मादहं मानवजन्मसाधारणा नृपपत्तिमसहमानस्त्वां प्रार्थये । द्वितीयत्वान्मम त्वदाज्ञप्तो मामुद्धर्तुं देवसखः कुबेरः "भवाय देवाय नमः" इत्यादौ देवशब्दो महादेवे रूढः तस्य सखा देवसखः—राजाहससखिभ्यष्टुच् । "कुबेरस्त्यम्बकसख" इत्यभिधानम् ।

(१) देवानां सखा कीर्तिरिति वा ।

(२) कुबेरस्तु तत्कोशशालावासिनी देवता ।

कुबेरस्तपसा पूर्वं तोषयामास शङ्करम् ।

शिवार्थं तु महालक्ष्मीः कुबेरस्य वशे स्थिता ॥

तस्माल्लक्ष्मीप्रदानाय कुबेरोऽधिकृतोऽभवत् ।

तस्माद्धि भक्तवात्सल्यं श्रीदेव्या प्रकटीकृतम् ॥

अनुगृह्णाति यं यं श्रीस्तं कुबेरोऽनुधावति ।

इति ईशानसंहितावचनात् । कीर्तिर्यशोभिमानिनी देवता—

कीर्तिर्मतिर्धुतिः पुष्टिस्समृद्धिस्तुष्टिरेव च ।

श्रुतिः स्मृतिर्बलं मेधा श्रद्धारोग्यजयादिकाः ॥

देवताशक्तयः सर्वास्तत्तद्देवांशगा नृप ।

महालक्ष्मीमुपासन्ते तस्याः किङ्कर्य एव ताः ॥

इति भार्गवसंहितावचनात् । कीर्तिर्लक्ष्मीप्रेष्या मणिना चिन्ता-
मणिना सह—

कामधेनुः कल्पवृक्षस्सुधाचिन्तामणिस्तथा ।

पेरावणोच्चैःश्रवसावप्सरः कौस्तुभेन्दवः ॥

महालक्ष्म्यंशगाः सर्वे क्षीरसागरसम्भवाः ।

श्रियमेवोपजीवन्ति तेषां देवाश्च देवताः ॥

इति सौरसंहितावचनात् । मामुपैतु कीर्तिमृद्धिश्च मे ददातु
मत्समीपमागत्य त्वदाज्ञया ते मद्विष्टे साधयन्त्विति भावः ॥ ७ ॥

श्रीरत्नकोशे ।

अनुष्टुभर्चं श्रीसुक्ते सप्तमीं प्रजपेद्विबुधः ।

द्वात्रिंशलक्षपर्याप्तो सिद्धिं प्राप्नोति नान्यथा ॥

कुबेराद्यास्तस्य देवाः प्रत्यक्षाः स्युर्न संशयः ।

चिन्तामण्यादिरत्नानि नवापि निधयस्तथा ॥

वशे तस्य भविष्यन्ति सिद्धमन्त्रस्य योगिनः ।

भूतप्रेतपिशाचादिग्रहपीडानिवारणम् ॥

प्रयतः प्रजपेन्मन्त्रं रात्रिकाले विशेषतः ।

दूर्वाभिर्बिल्वपत्रैश्च सकुशैश्च कुशेशयैः ॥

सहरिद्राक्षतयवैस्तण्डुलैश्च समौषितकैः ।

कुङ्कुमैरर्चयेद्देवीं प्रसूनैश्च विशेषतः ॥

केतकीकुन्दमन्दारैस्तुलसीदमनादिभिः ।
 लक्ष्मीनाम्नां सहस्रेण श्रीबीजमहितेन च ॥
 श्रीयन्त्रं पूजयेन्नित्यं नित्यकर्माविरोधतः ।
 प्रजपेत्तुल्यगायत्रीं पुरश्चरणदीक्षितः ॥
 सपाशाङ्कुशमायां च सहाकर्षणपल्लवम् ।
 स्वाहान्तं च नमोन्तं च श्रीमन्त्रमृचि योजयेत् ॥
 सप्रवालाक्षमालाकस्त्रिसन्ध्यं नियतो जपेत् ।
 धूपयेद्यक्षधूपैश्च घृतदीपैश्च भासेयत् ॥
 द्राक्षाफलं च खजूरं रम्भाक्षीरेक्षुसंयुतम् ।
 मध्वाज्यदाडिमीचूतनारिकेलान्समर्चयेत् ॥
 सुवासिनीस्समभ्यर्च्य स्तुत्वाऽन्यैस्तोत्रपाठकैः ।
 हुत्वापामार्गसामिधौ घृताहुतिपुरस्सराः ॥
 कट्वास्ललवणादीनि त्यक्त्वा नियतभुग्वती ।
 सार्धाद्विवत्सरे सिद्धिं प्राप्नुयान्नात्र संशयः ॥ इति ।

आंर्हीर्कोपैर्श्रीर्हीर्आंर्हीर्को इतिबीजनवकं प्रतिन्यासं योजयेत् । अ-
 स्य मन्त्रस्य कुबेर ऋषिः मणिमालिनी लक्ष्मीदेवता अनुष्टुप्छन्दः ।
 श्रींल्लुंक्लीं बीजानि ॥ ध्यानम्—

राजराजेश्वरीं लक्ष्मीं वरदां मणिमालिनीम् ।
 देवीं देवाप्रियां कीर्तिं वन्दे काम्यार्थसिद्धये ॥ ७ ॥
 इति सप्तमर्गिवृत्तिः ।

अष्टमी ऋक् ।

ॐ ॥ क्षुत्पिपासामलां ज्येष्ठामलक्ष्मीं नाशयाम्यहम् ।
 अभूतिमसंसृद्धिं च सर्वां निर्णुद मे गृहात् ॥ ८ ॥

श्रीविद्यारण्यभाष्यम् ।

क्षुत्पिपासामलामशनायात्क्षुण्णामलिनात्मिकां ज्येष्ठां श्रियः प्राप्नु-
 त्प्राप्तमित्यर्थः । अलक्ष्मीमश्रियमहं नाशयामि नाशं प्रापयामि । हे

श्रीः त्वमभूतिमसंपत्तिं तथा सर्वमसमृद्धिमपि अनभिवृद्धिं मे मम
गृहात् गेहात् निर्णुद निष्कासय ॥ ८ ॥

पृथ्वीधरभाष्यम् ।

हे अग्ने क्षुत्पिपासामलां क्षुत्तृड्भ्यां मलिनां कशाङ्गीं ज्येष्ठां श्रियः
अग्रजां—क्षीरोदमथनसमये अलक्ष्म्याः पूर्वमुत्पन्नतया ज्येष्ठतामा-
हुः । एतादृशीमलक्ष्मीमाश्रियमहं नाशयामि । हे महालक्ष्मि त्वमे-
वं कुरु । अभूतिमनैश्चर्यं सर्वमसमृद्धिं सकलभोग्यवृद्धिराहित्यं च
मे गृहात् मम गेहात् निर्णुद उच्चाटय निरासेत्यर्थः ॥ ८ ॥

लक्ष्मीयामले ।

प्रजपोद्धिधिना नित्यं श्रीसुक्ते चर्चमष्टमीम् ।
प्रत्यक्षरसहस्रं च गायत्रीमपि तावतीम् ॥
श्रीगायत्रीदशांशं तु लक्ष्मीमन्त्रं शतांशकम् ।
अनिष्टपरिहारार्थं मन्त्रोऽयं परिकीर्तितः ॥
दौर्भाग्यं शमयेदेव दुर्लिपिं परिमार्जयेत् ।
वीरासनसमासीनः अग्निहोत्रपुरस्थितः ॥
फलाशीं प्रजपेन्मन्त्रं भक्त्या रुद्राक्षमालया ।
तिलहोमं प्रकुर्वीत विरजामपि हावयेत् ॥
घृतेन जुहुयाल्लक्ष्मीं दौर्भाग्यं तस्य न इयति ।
सौभाग्यं जायते तस्य नात्र कार्या विचारणा ॥

रंहींभींहीरं इति बीजपञ्चकेन समन्त्राङ्गन्यासः ॥ ध्यानम्—

अज्ञानपातकतमस्ततितीव्ररश्मि
दौर्भाग्यभूधरविदारणवज्रमीडे ।
रोगार्तिघोरफणिमर्दनपाक्षिराजं
लक्ष्मीपदद्वयमनर्थहरं सुखार्थी ॥

खड्गं सवातचक्रञ्च कमलं वरमेव च ।
करैश्चतुर्भिर्विभ्राणां ध्यायेच्चन्द्राननां श्रियम् ॥

इत्यष्टमर्विवरणसङ्ग्रहः ॥ ८ ॥

नवमी ऋक् ।

ॐ ॥ गन्धद्वारां दुराधर्षा नित्यपुष्टां करीषिणीम् ।
ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपह्वये श्रियम् ॥ ९ ॥

श्रीविद्यारण्यभाष्यम् ।

गन्धः घ्राणग्राह्यो गुणः द्वारं लक्षणं यस्यास्तां (१)दुराधर्षा के-
नापि धर्षितुमशक्यां नित्यपुष्टां नित्यं सदा सस्यादिभिः पुष्टां समृद्धां
करीषिणीं करीषः शुष्कगोमयादिस्तद्वतीं गवाश्वादिबहुपशुसमृद्धा-
मिति यावत् । सर्वभूतानां सकलप्राणिनामिहोपह्वये त्रिमाधार-
भूतां वा तां भूरूपां श्रियमिह उपह्वये उपाह्वये ॥ ९ ॥

पृथ्वीधरभाष्यम् ।

हे अग्ने गन्धद्वारां गन्धवतीं पृथ्वीरूपां दुराधर्षा दुस्सर्हा केनापि
धर्षितुमशक्यामित्यर्थः । नित्यपुष्टां नित्यं सस्यादिभिः पोषणशीलां
करीषिणीं शुष्कगोमयवतीम्, अनेन पृथिव्या असंख्यातपशुमत्त्वं व्य-
ज्यते सर्वभूतानां समस्तप्राणिनामीश्वरीं नियामिकां (२)प्रभुरूपां तां
श्रियं लक्ष्मीमिह अस्मिन् वेशे अहमुपह्वये मत्समीपं प्रत्यागच्छत्याह्वा-
नं करोमीत्यर्थः ॥ “विष्णुपत्नीं महादेवी”मिति भूसूक्ते ।

श्रीभूर्नीला रमा दुर्गा सीता सत्या च भामिनी ।

रुक्मिणी तुलसी राधास्त्वा लक्ष्म्यंशसम्भवाः ॥

इति श्रीरहस्ये ॥ ९ ॥

वैखानसाविद्यायाम् ।

ऋचमानुषदुर्भां गन्धद्वारामिति जपेच्छ्रियः ।

षष्ट्युत्तरशतानां तु सहस्राणां च संख्यया ॥

(१) आमोदं प्रविष्टां सुगन्धिप्रियामिति यावत् ।

(२) निग्रहानुग्रहसमर्थांमिति यावत् ।

पद्माक्षमालया पद्मासनस्थस्सह पार्थिवम् ।
बीजं विन्यस्य मन्त्रेण श्रीबीजेन च तज्जपेत् ॥
केसरीचन्द्रकस्तूरीश्रीखण्डार्द्यमनोहरैः ।
गन्धद्रव्यैस्समभ्यर्च्य स्थण्डिले श्रियमर्चयेत् ॥
गोवृन्दानुगतां ध्यात्वा सुरभिं सस्यमालिनीम् ।
पृथुलां प्राणिनामीशां दुर्धर्षां श्रियमर्चयेत् ॥

क्वाषिफलप्रदः धनधान्यपशुसमृद्धिकरः पुण्यगन्धप्रदः महत्त्वापा-
दकः प्रभुत्वसाधकश्च मन्त्रोऽयम् ॥ ९ ॥

इति नवमर्गिवरणसङ्ग्रहः ॥

दशमी ऋक् ।

ॐ मनसः काममाकूतिं वाचः सत्यमशीमहि ।
पशूनां रूपमन्नस्य मयि श्रीः श्रयतां यशः ॥ १० ॥

श्रीविद्यारण्यभाष्यम् ।

हेश्रीः मनसः कामं मनोरथमाकूतिं सङ्कुलं वाचः वागिन्द्रियस्य
सत्यं यथार्थं पशूनां गोमहिष्यादीनां (१) रूपं क्षीरादि अन्नस्य अ-
दनीयस्य यववीह्यादेः रूपं भक्ष्यादिचतुर्विधमशीमहि लभेमहि ।
श्रीः संपत् यशः कीर्तिश्च मयि त्वदुत्पासके श्रयतां आश्रयताम् ॥ १॥
इतिद्वितीयवर्गः ॥ २ ॥

पृथ्वीधरभाष्यम् ।

मम मनसः कामं भूरिमनोरथमाकूतिं सन्तोषं वाचस्सत्यं वच-
सां यथार्थतां पशूनां रूपं गजाश्वगोमहिष्यादिप्राञ्चुर्यमन्नस्य रूपं
भक्ष्यभोज्यादिकं यशः कीर्तिश्च यस्यास्सकाशात् वयमशीमहि ल-
भेमहि । तादृशी श्रीलक्ष्मीः मयि श्रयतां सन्निधत्ताम् ॥ १० ॥

(१) रूपं सौन्दर्यं बोधयन्न ग्राह्यं "रूपं स्वभावे शुक्लादौ सौन्दर्यं"
इति नानार्थरत्नमालायाम् ।

मन्त्रकल्पार्णवे ।

मनसः काममित्याद्यां श्रीसूक्ते दशमीमृचम् ।
 मनोवाङ्मनियतो नित्यमष्टलक्षजपं चरेत् ॥
 वाक्सिद्धिर्भोगसिद्धिश्च भोग्यलाभो भवेद्भुवम् ॥
 ॐ मूलं श्रीमिति सपल्लवं न्यासः ॥ ध्यानम्—
 तां ध्यायेत्सत्यसङ्कल्पां लक्ष्मीं क्षीरोदनप्रियाम् ।
 ख्यातां सर्वेषु भूतेषु तत्तज्ज्ञानबलक्रियाम् ॥
 इति दशमी ऋग्विवृता ॥ १० ॥

एकादशी ऋक् ।

ॐ ॥ कर्दमेन प्रजाभूता मयि संभव कर्दम ।
 श्रियं वासय मे कुले मातरं पद्ममालिनीम् ॥ ११ ॥

श्रीविद्यारण्यभाष्यम् ।

कर्दमेन कर्दमाख्यपुत्रेण प्रजाभूता प्रकृष्टं प्रजा अपत्यं यस्याः
 सा सपुत्रेत्यर्थः । “प्राजापत्यमिति” यास्कवचनात् । भूता अभवत् ।
 अतः हे कर्दम श्रीपुत्र त्वं मयि मदीयगृहे सम्भव संवस । पद्ममालि-
 नीं कमलमालाधारिणीम् मातरं तव जननीं श्रियं लक्ष्मीं मे मम कु-
 ले वंशे वासय निवासय ॥ ११ ॥

पृथ्वीधरभाष्यम् ।

हे कर्दम श्रीपुत्र मयि सम्भव मयि प्रसादं कुरु । यतः श्रीः त्वया

(१) प्रजा अस्या अस्तीति प्रजा अर्शभादित्वाद्यच् । या श्रीरिति
 शेषः । कर्दमेन प्रजा भवति भूता जाता अयं कर्दमः श्रीपुत्रः अन्य-
 त्स्पष्टम् ।

कर्दमेन प्रजाभूता (१) पुत्रवती जाता । तस्मान्मातरं तव जननीं प-
ञ्चिनीं पञ्चराचितमालिकां श्रियं लक्ष्मीम् मम कुले वंशे वासय प्रति-
ष्ठापय । त्वत्परा सती वासं करोत्वित्यर्थः ॥ ११ ॥

मन्त्रकल्पार्णवे ।

कर्दमेनेत्यादिकां तु श्रीसूक्तैकादशीमृचम् ।

गावं सवत्सां संपूज्य जपेदक्षरलक्षकम् ॥

वंश्रीं वामिति न्यासः ॥ ध्यानं—

सवत्सा गौरिव प्रीता कर्दमेन तथेन्द्रिरा ।

कल्याणी मदगृहे नित्यं निवसेत्पद्ममालिनी ॥

मन्त्रसिद्धौ तु चिराविच्छिन्नवंशपरम्पराभिवृद्धिरखण्डितैश्वर्य-
लाभश्च भवति । सन्तानसौभाग्यप्रदोऽयं मन्त्रः । पञ्चाक्षमालया गोष्ठे
प्रजपेत् । बालेभ्यः पयो दद्याद्वालिकाभ्यश्च प्रत्यहं सुवासिनीमर्चये-
त्सपुत्रामिति ॥ ११ ॥

इत्येकादशी ऋग्विबृता ॥

द्वादशी ऋक् ।

ॐ ॥ आपः सृजन्तु स्निग्धानि चिक्लीत वंस मे गृहे ।

नि च देवीं मातुं श्रियं वासय मे कुले (२) ॥ १२ ॥

श्रीविद्यारण्यभाष्यम् ।

आपः अवभिमानिन्यो देवताः स्निग्धानि सैह्युक्तानि का-

(१) प्रजा अस्या अस्मीति प्रजा अर्श आदिन्वाद्यच् । या श्रीरि-
ति शेषः । कर्दमेन प्रजा भवति भूता जाता अयं कर्दमः श्रीपुत्रः ।
अन्यत्स्पष्टम् ।

(२) स्निग्धा स्निग्धायाः लक्ष्याः सुपां सुलुगिति पंचम्या लुक्

र्षाणि सृजन्तु उत्पादयन्तु । अपां जेहगुणवत्त्वादिति भावः । हे चि-
क्रीत चिक्रीताय श्रीपुत्र मे मम गृहे गेहे निवस च वासं कुरु ।
अपि च तां देवीं मातरं श्रियं मे मम कुले निवासय संवासय ॥१३॥

सूक्तार्थसङ्ग्रहे ।

यदग्रे आप एवासन्नद्भ्यस्सर्वमभूजगत् ।
नारास्ता अयनं यस्य स हि नारायणः परः ॥
सूते नरांश्च या आपस्ता यदस्यायनं हरेः ।
तस्य स्वाभाविकी शक्तिर्देवी नारायणी स्मृता ॥
अद्भ्यो हि पृथिवी जाता अग्निरप्यभवत्तथा ।
वायुरर्को ह्यपां वत्सश्चन्द्रमास्सर्वमप्यथ ॥
जीवं जीवरसं दिव्यममृतं जलमुच्यते ।
जायते लीयते यत्र जगत्तज्जलमीरितम् ॥
तज्जलासिचशान्तात्मा चिरं जलमुपासते ।
तस्मात्सर्वनिदानानामपां स्मृत्वमुच्यते ॥
अप्सु प्रतिष्ठितः स्नेहस्तेनैव परमाणवः ।
जगद्भावाय सम्यद्धास्तद्वानौ स्याज्जगत्पुनः ॥
तस्मादुपासको देवीं प्रार्थयेदप्स्वरूपिणीम् ।
भोग्यद्रव्याणि सर्वाणि मम स्निग्धानि मातृका ॥
सृजतु श्रीरपां देवी भोगभावाय भामिनी ।
भीदेव्यास्तनयो जज्ञे चिक्रीतो नामं मन्मथः ॥
अवन्नविकृतौ चित्ते जातः कामो हि चित्तजः ।
अयमेव हि संसारहेतुः सर्वार्थसाधकः ॥
जगत्कामहितं सर्वं येन द्वैतफलोदयः ।

तस्याः सकाशात् हे चिक्रीत अयमपि लक्ष्मीपुत्रः सृजमुत्पत्तिं सृज-
विसर्गे किप् आपः प्राप्तवान्तु परन्तु लक्ष्मीपुत्र त्वं मे गृहे निवस वा-
सं कुरु चेत्यपरम् । देवीं क्रीडागुणविशिष्टां मातरं जगन्मातरमेतादृ-
शीं श्रियं मे कुले निवासय । "व्यवाहिताश्चेति" नात्युपसर्गस्योभयत्र
व्यवाहितत्वम् इत्थर्थो वा ।

यश्चाकामहतो देही भोत्रियो ब्रह्मणि स्थितः ॥
 ब्रह्म सम्पत्स्यते तस्य कर्तव्यं न हि विद्यते ।
 लक्ष्म्यास्त्रिवर्गरूपायाः प्राप्तिः कामनिबन्धना ॥
 तस्माच्चिकलीतनामानं लक्ष्मिपुत्रं हि दुर्जयम् ।
 कामदेवं समाराध्य यत्नतः प्राप्नुयाच्छ्रियम् ॥
 लक्ष्मीः प्रयत्नसाध्या हि यत्नः कामसमुद्भवः ।
 तस्य धर्माविरुद्धस्य विभूतिन्वं हरेद्यतः ॥
 चिकलीत श्रीसुत स्वामिश्चिरं निवस मद्गृहे ।
 मत्कुले सुचिरं तिष्ठ मच्चित्ते संनिधिं कुरु ॥
 त्वदागमनमात्रेण त्वन्माता त्वामनुव्रजेत् ।
 त्वयि प्रीतिपरा सा हि तवच्छन्दोनुवर्तिनी ॥
 श्रीदेवीं तां मम गृहे चिरं वासय मातरम् ।
 नमोस्तु तुभ्यं चिकलीत श्रीदेव्यै च नमो नमः ॥
 एतत्सात्पर्यकां सूक्ते प्रजपेद्द्वादशीमृचम् ।
 चन्द्रमा ऋषिरेतस्य देवता त्वमृतेश्वरी ॥
 चिकलीतमाताश्रीश्छन्दोनुष्टुप्वंवीजमुच्यते ।
 चतुःषष्टिसहस्राणि प्रजपेन्मन्त्रसिद्धये ॥
 नद्यास्समुद्रगामिन्यास्तीरे बिलवतरोस्तटे ।
 जलकुम्भं समभ्यर्च्य चेष्टि चाभीष्टकां चरेत् ॥
 यच्च याजुषशाखायामुक्तमारुणकेतुके ।
 तेन तन्त्रेण सहितं स्वशास्त्रोक्तविधिं चरेत् ॥
 प्रपादानं प्रकुर्वीत दद्यात्पानीयमेव च ।
 सुवासिनीभ्यो विप्रेभ्यस्तदपत्येभ्य एव च ॥
 भूनाप्यायनतो देवी तुष्यति श्रीहरीप्रिया ।
 तस्यान्नं भोग्यजातं च तद्विच्छासमकालिकम् ॥
 हितं मृष्टं समृद्धं च शुद्धं यावदपेक्षितम् ।
 तत्कुटुम्बस्य पर्याप्तं तदाश्रितजनस्य च ॥
 तदावासे तत्कुले च महालक्ष्मीः स्थिरा भवेत् ॥ इति १२

इति द्वादशी ऋग् व्याख्याता ॥

त्रयोदशी ऋक् ।

ॐ॥ आर्द्रां पुष्करिणीं पुष्टिं पिङ्गलां पद्ममालिनीम् ।
चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह (१) ॥ १३ ॥

श्रीविद्यारण्यभाष्यम् ।

आर्द्रामिति । आर्द्रा (२) आर्द्रगन्धां पुष्करिणीं (३) अभिषेकोद्यु-
क्तदिग्गजशुण्डायां पुष्करशब्दो गजशुण्डाग्रवाचकः पद्मवतीं वा प-
द्मलतारूपां वा पुष्टिं पुष्ट्यभिमानिनीं पुष्टिरूपां वा—“पुष्टिरूपेण
संस्थितेति” मार्कण्डेयवचनात् । पिङ्गलां पिङ्गलवर्णाम् । पद्ममालिनी-
मित्यादि सिद्धमन्यत् ॥ १३ ॥ मतान्तरे मन्त्रपाठो भिद्यते न च उ-
त्तरार्गित्येवावगम्यते ॥

चतुर्दशी ऋक् ।

ॐ॥ आर्द्रां यष्करिणीं यष्टिं सुवर्णां हेममालिनीम् ।
सूर्यां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥ १४ ॥

श्रीविद्यारण्यभाष्यम् ।

आर्द्रां पूर्वोक्तां यष्करिणीं यष्टिकरां वेत्रहस्तामित्यर्थः । टि-
लोपश्छान्दसः । तद्वतीं दण्डकारिणीं दण्डकरां वा । यष्टिं
दण्डरूपां—“धर्मदण्डस्वरूपिणी”मिति ब्राह्मोक्तेः । सुवर्णां शोभनवर्णां
रुक्मरूपिणीं रुक्मिणीं रुक्मदेवतां वा हेममालिनीं हेमविकृतशृङ्खला-

(१) हे जातवेदः चन्द्रां चन्द्रदैवत्यां हिरण्मयीं रौप्यरूपां-
“स्यात्कोषश्च हिरण्यञ्च हेमरूप्ये कृताकृते” इति कोषात्, हिरण्यं
कृताकृतौप्यं तत्प्रधानां—“प्राधान्यार्थं विकारार्थं प्राचुर्यार्थं मयद्
त्रिधे”ति वचनात् ईदृशीं लक्ष्मीं मे आवह देहि । अन्यत्स्पष्टम् ।

(२) आर्द्रां दिग्गजशुण्डदण्डोद्धृतकुम्भजलार्द्रां वा ।

(३) पुष्करद्वीपस्थितां वा । “द्वीपे तीर्थे निमित्ते च विशिष्टे
पुष्करध्वनि”रित्यनेकार्थमञ्जरी ।

दिमालावतीं (१)सूर्यो सूर्यवत्प्रकाशमानां तद्रूपां वा । सिद्धमन्यत् ॥ १४ ॥

पृथ्वीधरभाष्यम् ।

त्रयोदशी ऋक् ॥ हे जातवेदः संस्कृताग्ने आर्द्रा शीतलगुणां पुष्करिणीं गजशुण्डाग्रवतीं वा पुष्टिं पोषणकरीं सुवर्णां शोभनकान्तिं हेममालिनीं हेमपद्मरचितस्रग्विणीं सूर्यामैश्वर्यरूपां हिरण्यमयीं स्वर्णरूपां मे मदर्थमावह आवाहनं कुरु ॥ १३ ॥

चतुर्दशी ऋक् ॥ हे अग्ने आर्द्रा पूर्वोक्तां पुष्करिणीं करिहस्ताग्रवतीं यष्टिं पाकशालादिदण्डरूपाम्, इष्टिमितिपाठे यागस्वरूपाम् पिङ्गलां कद्रूवर्णां पद्ममालिनीं पूर्वोक्तरूपां चन्द्रां सन्तोषकरीं चन्द्रमण्डलवासिनीं चन्द्ररूपां कर्पूरधारिणीं वा हिरण्यमयीं सुवर्णमयीं धनरूपां धनप्रचुरां वा लक्ष्मीं मे मदर्थं समेतिपाठे मत्सम्बन्धिप्रयोजनाय आवह ॥ १४ ॥

श्रीतत्त्वे

ममकारो मदश्चेति वर्तेते पार्श्वयोर्द्वयोः ।
देवते गजरूपिण्यौ श्रीदेवीमभिषिञ्चतः ॥
तयोः शुण्डाग्रयोर्भात आशाप्रीत्याह्वयाबुभौ ।
सुवर्णकलशौ ताभ्यां तृप्तिपूर्णाभिसाऽन्वहम् ॥
हृत्पद्मवासिनी देवी चिद्रूपिण्याभिषिञ्चते ।
देहे गृहात्मके विष्टेत्सहानन्देन विष्णुना ॥
एतावान् गजलक्ष्म्यास्तु विभूतेर्विस्तरौ ध्रुवः ।
तां स्मरेदभिषेकार्द्रा पुष्टिदां पुष्टिरूपिणीम् ॥
रुक्माभां स्वप्रधीगम्यां सुवर्णां स्वर्णमालिनीम् ।
सूर्यामैश्वर्यरूपां च सावित्रीं सूर्यरूपिणीम् ॥
आत्मसंज्ञां च चिद्रूपां ज्ञानदृष्टिस्वरूपिणीम् ।
चक्षुःप्रकाशदां चैव हिरण्यप्रचुरां तथा ॥

(१) सूर्यदैवत्यां वा ।

स्वर्णात्मनाविर्भूतां च जातवेदो म आवह ।
 ऋचमेतां जपेन्नित्यं पश्यन्नर्कं दिवा द्विजः ॥
 पञ्चाकरे तटाके वा प्रत्यहं त्रिसहस्रकम् ।
 मण्डलत्रयपर्यन्तं व्रतदीक्षापरायणः ॥
 सुवासिनीशतं पूज्यं सालङ्कारं सदक्षिणम् ।
 सिद्धौ गजान्तरैश्वर्यमारोग्यं भाग्यमेव च ॥
 सर्वार्थसिद्धिमन्ते तु सूर्यसायुज्यमाप्नुयात् ।
 मैत्र्यादिवृत्तिभिश्चाद्रा विराजःकरुणां श्रियम् ॥
 दयाद्रा वेप्रहस्तां च व्रतदण्डस्वरूपिणीम् ।
 पिङ्गलाभां प्रसन्नास्थां पद्ममालाधरां तथा ॥
 चन्द्रस्थां चन्द्ररूपां च चन्द्रां चन्द्रधरां तथा ।
 हिरण्ययीं महालक्ष्मीमृचमेतां जपेन्निति ॥
 आरभ्य शुक्लपञ्चम्यामास्वेव दशरात्रिषु ।
 प्रातैकोत्तरवृद्धौ च जपेद्ब्रतपरायणः ॥
 द्वात्रिंशन्मासपर्यन्तं पुरश्चरणमुच्यते ।
 चन्द्रमण्डलमालक्ष्य लक्ष्मीं श्रीललिताम्बिकाम् ॥
 सिद्धौ तु सार्वभौमत्वं वशीकरणमेव च ।
 पूर्णानन्दप्रतिष्ठां च कीर्तिभोगं महद्भनम् ॥
 प्राप्यान्ते चन्द्रसायुज्यं प्राप्नोत्येव न संशयः ॥ इति ॥
 इति त्रयोदशचतुर्दशर्चौ व्याख्याते ॥ १३ ॥ १४ ॥

पञ्चदशी ऋक् ।

ॐ ॥ तां म आवह जातवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीम् ।
 यस्यां हिरण्यं प्रभूतं गावो दास्योऽश्वान्विन्देयं पुरुषानहम् ॥ १५ ॥

श्रीविद्यारण्यभाष्यम् ।

इयं ऋक् द्वितीयया ऋचा व्याख्याता । प्रभूतं भूयिष्ठं । गावः
 गाः । दास्यः परिचारिकाः । उभयत्र शसर्थे जस् । इयान् विशेषः ।

इति तृतीयो वर्गः ॥ १५ ॥

पृथ्वीधरभाष्यम् ।

हे जातवेदः अग्ने यस्यां लक्ष्म्यामागतायां सत्यां प्रभूतं हिरण्यं पुष्कलं धनम् गावः गोमहिष्यादीन् दास्यः दासीजनान् अश्वान् तुरगादीन् पुरुषान् पुत्रमित्रकलत्रादीन् विन्देयमहं लभेयम् । अनपगामिनीं निवृत्तिरहितां तां तादृशीम् लक्ष्मीं श्रियं मे मदर्थम् आवह आवहनं कुरु ॥ १५ ॥

इति श्रीसूक्तभाष्यं समाप्तम् ॥

मन्त्रकल्पार्णवे ।

पञ्चदश्या ऋचः कुबेरऋषिः प्रस्तारपंक्तिश्छन्दः । ह्रीं श्रीं ह्रीमिति बीजानि । द्विधाविभक्तमन्त्रेण सबीजत्रयेण पल्लवेन त्रिवारमनुलोम-विलोमपरिवर्तनतः षोढा न्यासाः ॥ ध्यानम्—

ध्यायेल्लक्ष्मीं प्रहसितमुखीं राज्यसिंहासनस्थां
मुद्राशक्तिं सकलविभुतां सर्वसंसेव्यमानाम् ।
अग्नौ पूज्यामखिलजननीं हेसवर्णां हिरण्यां
भाग्योपेतां भुवनसुखदां भार्गवीं भूतिधात्रीम् ॥

मन्त्रोऽयं धान्यराशेरुपरि पद्माक्षमालया तुलसीकाष्ठमालया वा प्रत्यहमष्टोत्तरत्रिसहस्रप्रकारेण सहस्रदिवसजपात्सिद्धो भवति । व्याघ्राजिने महेन्द्रनीलाक्षमालया पञ्चलक्षजपाच्छत्रून् जयति । वस्त्रासने दर्भास्तरणे वा रुद्राक्षमालया नवलक्षजपाद्विद्यां प्राप्नोति । वेत्रासने सुवर्णाक्षमालया कोटिजपाद्राज्यं प्राप्नुयात् । ऐहिकसर्व-कामप्रदोऽयं मन्त्रः । अर्थतस्त्वेष्टा-द्वितीयामृचमनुकरोति । अन्यदन्य-श्रोक्तमेवेति समानम् ॥ १५ ॥

इति पञ्चदशी ऋग्विभृता ॥

इति श्रीसूक्तभाष्यम् ॥

निरुक्तकारोक्तफलस्तुतिः ।

ॐ ॥ यः शुचिः प्रयतो भूत्वा जुहुयादाज्यमन्वहम् ।

श्रियः पञ्चदशर्चश्च श्रीकामः सततं जपेत् ॥ १६ ॥

यः श्रीकामः स शुचिः प्रयतश्च भूत्वा सततं सङ्कल्पदिनादिपञ्चदशाव्देषु प्रत्यहं स्वश्रुक्तावेधानेनाग्निं संस्कृत्य श्रीसूक्तपञ्चदशऋग्भिः पञ्चदशाज्याहुतीर्हुत्वा ततः परं श्रियः श्रीसूक्तस्थपञ्चदशर्चं साकल्येनैकवारमिति यथाशक्त्यखण्डपारायणं कुर्यात् । अथवा पञ्चदशवारमखण्डपारायणं कृत्वा तत एकैकामृचं विधिवद्यथासंख्यं जपेत् । तदशक्तौ लौकिकेऽपि पञ्चदशऋग्भिः प्रत्यहं पञ्चदशाज्याहुतीर्हुत्वा पञ्चदशवारं श्रीसूक्तं जपेत्तस्य श्रीकामस्य तस्मिन्नेव जन्मानि महती श्रीप्राप्तिर्भविष्यतीति विज्ञायते । विधिवदनुष्ठानासमर्थस्य तु छायामात्रं वा यथायाग्यं वा फलं भवति । प्रतिबन्धकबाहुल्ये तु जन्मान्तरे फलानुभवो भविष्यतीति सिद्धान्तः ॥ तदुक्तं मन्त्ररहस्ये—

✓ अधिकारी यथादेशे यथाकाले यथामनुम् ।

यादृग्विधानसन्धानः प्रजपेत्तादृशं फलम् ॥

कालदेशक्रियारूपाद्यनुरूपं लभेन्नरः ।

अत्युत्कटेन पुण्येन तस्मिन्नेव हि जन्मनि ॥

तत्फलं प्राप्नुयात्सिद्धो नात्र कार्या विचारणा ।

पुण्यस्यानुत्कटत्वे तु चिरात्किञ्चित्फलं लभेत् ॥

प्रतिबन्धकबाहुल्ये फलं जन्मान्तरे भवेत् ।

न देवतोषणं व्यर्थं भविष्यति कदाचन ॥

तस्मान्मन्त्रं जपेद्योगी यतः शुद्धेन्द्रियक्रियः ॥ इति ॥ १ ॥

ऋग्वेदीयसौभाग्यलक्ष्म्युपनिषत् ।

ॐ वाङ्मेमनसीति शान्तिः ॥

अथ भगवन्तं देवा ऊचुः—हे भगवन्तः कथय सौभाग्यलक्ष्मीविद्याम् । तथेत्यवोचद्भगवानादिनारायणः । सर्वे देवा यूयं सावधान-

मनसो भूत्वा शृणुत । तुरीयरूपां तुरीयातीतां सर्वोत्कटां सर्वमन्त्रास-
नगतपीठोपपीठदेवतापरिवृतां चतुर्भुजां श्रियं हिरण्यवर्णामिति पञ्च-
दशभिर्ध्यायत ॥ अथ पञ्चदशक्रगात्मकस्य श्रीसूक्तस्यानन्दकर्दमचि-
कलीतेन्दिरासुता ऋषयः श्रीरित्याद्या ऋचः । चतुर्दशानामुच्चामान-
न्दाद्यृषयः । हिरण्यवर्णाद्यत्रयस्यानुष्टुप्छन्दः । कांसोस्मीत्यस्य बृह-
तीछन्दः । तदन्ययोर्द्वयोस्त्रिष्टुप्छन्दः । अनुष्टुप्पुनरष्टकस्य । शेषस्य
प्रस्तारपंक्तिः । अग्निर्देवता । हिरण्यवर्णामिति बीजम् । कांसोस्मी-
ति शक्तिः । हिरण्यमयीचन्द्रारजतस्रजाहिरण्यस्रजाहिरण्याहिरण्य-
वर्णोति प्रणवादिनमोन्तैश्चतुर्थ्यन्तैरङ्गन्यासाः ॥

अथसूक्तमन्त्रैरङ्गन्यासाः--मस्तकलोचनश्रुतिघ्राणवदनकण्ठ-
बाहुद्वयहृदयनाभिगुह्यपायूरुजानुजंघेषु श्रीसूक्तैकैकैर्च क्रमशो न्यसेत् ॥

अमलकमलसंस्था तद्रजःपुञ्जवर्णा

करकमलधृतेष्टाभीतियुग्माभुजा च ।

मणिमुकुटाविचित्रालङ्कृताकल्पजालैः

सकलभुवनमाता सन्ततं श्रीः श्रियै नः ॥

तत्पीठं कर्णिकायां ससाध्यं श्रीबीजम् । वस्वादित्यकलापद्मेषु
श्रीसूक्तगतार्धार्धर्चा तद्वहिर्यश्शुचिरिति मातृकया च श्रियं यन्त्राङ्ग-
दशकं च विलिख्य श्रीमावाहयेत् । अङ्गैः प्रथमावृत्तिः । पञ्चादिभि-
र्द्वितीया लोकेशैस्तृतीया । तदायुधैस्तुरीयावृत्तिर्भवति । श्रीसूक्तेना-
वाहनादि । षोडशसहस्रजपः ।

सौभाग्यरमैकाक्षर्या भृगुनृचन्द्रायत्रीश्रिय ऋष्यादयः । शमीति
बीजशक्ती । श्रीमित्यादि षडङ्गम् ।

भूयाद्भूयो द्विपद्माभयवरदकरा तप्तकार्तस्वराभा

शुभ्राभ्राभेभयुग्मद्वयकरधृतकुम्भाद्विरासिच्यमाना ।

रत्नौघाबद्धमौलिर्विमलतरदुकुलार्तवालेपनाढ्या ॥

पद्माक्षी पद्मनाभोरासि कृतवसातिः पद्मगा श्रीः श्रियै नः ॥

तत्पीठमष्टपत्रं वृत्तत्रयं द्वादशराशिखण्डं चतुरस्रं रमापीठं
भवति । कर्णिकायां ससाध्यं श्रीबीजम् । विभूतिरुन्नतिः कान्तिस्सृष्टिः
कीर्तिः स्थितिर्नतिर्व्युष्टिस्तृष्टि ऋद्धिरिति प्रणवादिनमोन्तैश्चतुर्थ्य-
न्तैर्नवशक्तीर्यजेत् । अङ्गैः प्रथमावृत्तिः । वासुदेवादिभिर्द्वितीया । बा-

लक्ष्यादिभिस्तृतीया । इन्द्रादिभिश्चतुर्थी भवति । द्वादशलक्षजपः ।
 श्रीलक्ष्मीर्वरदा विष्णुपत्नी वसुप्रदा हिरण्यरूपा स्वर्णरूपा स्वर्णमा-
 लिनी रजतस्रजा स्वर्णप्रभा स्वर्णप्राकारा पद्मवासिनी पद्महस्ता पद्म-
 प्रिया मुक्तालङ्कारा चन्द्रा सूर्या बिल्वप्रिया ईश्वरी भुक्तिर्मुक्तिर्वि-
 भूतिः ऋद्धिः समृद्धिः कृष्टिः पुष्टिर्धनदा धनेश्वरी श्रद्धा भोगिनी भो-
 गदा सावित्री धौत्रीत्यादयः प्रणवादिनमोन्ताश्चतुर्थ्यन्ता मन्त्राः । ए-
 काक्षरवदङ्गादिपीठम् । लक्षजपः । दशांशं तर्पणम् । शतांशं हवनम् ।
 सहस्रांशद्विजतृप्तिः । निष्कामानामेव श्रीविद्यासिद्धिः न कदापि स-
 कामानामिति ॥

अथ हैनं देवा ऊचुस्तुरीयया मायया निर्दिष्टं तत्त्वं ब्रूहीति । त-
 येति स होवाच —

योगेन योगो ज्ञातव्यो योगो योगात्प्रवर्धते ।
 योऽप्रमत्तस्तु योगेन स योगी रमते चिरम् ॥

समाप्य निद्रां सुजीर्णाल्पभोजी
 श्रमत्याज्यबाधे विविक्ते प्रदेशे ।
 सदासीत निस्तृष्ण एष प्रयत्नो-
 द्धवा प्राणरोधो निजाभ्यासमार्गात् ॥

वक्त्रेणापूर्य वायुं हुतवहनिलये पानमाकुर्य धृत्वा ।
 स्वाङ्गुलीभिर्वरकरतलयोः षड्भिरिव निरुध्य ॥
 श्रोत्रे नेत्रे च नासापुटयुगलमधोनेन मार्गेण सम्यक् ।
 पश्यन्ति प्रत्ययांसं प्रणवबहुविधध्यानसलीनचित्ताः ॥

श्रवणमुखनयननासानिरोधनैवं कर्तव्यं शुद्धसुषुम्नासरणौ स्फु-
 टममलं श्रूयते नादः ।

विचित्रघोषसंयुक्तोनाहते श्रूयते ध्वनिः ।
 दिव्यदेहश्च तेजस्वी दिव्यगन्धोऽप्यरोगवान् ॥
 संपूर्णहृदयः शून्ये त्वारम्भे योगवान्भवेत् ।
 द्वितीयां विघटीकृत्य वायुर्भवति मध्यगः ॥
 दृढासनो भवेद्योगी पद्माद्यासनसंस्थितः ।
 विष्णुग्रन्थेस्ततो भेदात्परमानन्दसभवः ॥
 अतिशून्यो विमर्दश्च भेरीशब्दस्ततो भवेत् ॥

तृतीयां यत्नतो भित्वा निनादो मर्दलध्वनिः ॥
 महाशून्यं ततो याति सर्वसिद्धिसमाश्रयम् ।
 चित्तानन्दं ततो भित्वा सर्वनीरगतानिलः ॥
 निष्पत्तौ वैष्णवः शब्दः कणनीतिकणो भवेत् ।
 एकीभूतं तदाचित्तं सनकादिमुनीडितम् ॥
 अन्तेऽनन्तं समारोप्य खण्डं खण्डं समर्पयन् ।
 भूमानं प्रकृतिं ध्यात्वा कृतकृत्योऽमृतो भवेत् ॥
 योगेन योगं संरुध्य भावं भावेन चाञ्जसा ।
 निर्विकल्पं परं तत्त्वं सदा भूत्वा परं भवेत् ॥
 अहंभावं परित्यज्य जगद्धावमनीदृशम् ।
 निर्विकल्पस्थितो विद्वान् भूयो नाप्यनुशोचति ॥
 सलिले सैन्धवं यद्वत्साम्यं भवति योगतः ।
 तथात्ममनसोरैक्यं समाधिरभिधीयते ॥
 यदा संक्षीयते प्राणो मानसं च प्रतीयते ।
 तदा समरसत्वं यत्समाधिरभिधीयते ॥
 यत्समत्वं तयोरत्र जीवात्मपरमात्मनोः ।
 समस्तनष्टसङ्कल्पस्समाधिरभिधीयते ॥
 प्रभाशून्यं मनःशून्यं बुद्धिशून्यं निरामयम् ।
 सर्वशून्यं निराभासं समाधिरभिधीयते ॥
 स्वयमुच्चरिते देहे देही नित्यसमाधिना ।
 निश्चलं ते विजानीयात्समाधिरभिधीयते ॥
 यत्र यत्र मनो याति तत्र तत्र परं पदम् ।
 तत्र तत्र परं ब्रह्म सर्वत्र समवस्थितम् ॥ इति ॥

अथ हैनं देवा ऊचुर्नवचक्रविवेकमनुब्रूहीति ।

तथेति स होवाच आधारे ब्रह्मचक्रं त्रिरावृत्तिभगमण्डलाकारं
 तत्र मूलकं देवशक्तिः । पावकाकारं ध्यायेत्तत्रैव कामरूपपीठं सर्व-
 कामफलप्रदं भवति । इत्याधारचक्रम् ।

द्वितीयं स्वाधिष्ठानचक्रं षड्दलं तन्मध्ये पश्चिमाभिमुखं लिङ्गं प्र-
 षालाङ्गुरसदृशं ध्यायेत्तत्रैवोडयानपीठं जगदाकर्षणसिद्धिदं भवति ।

तृतीयं नाभिचक्रं पञ्चावर्तं सर्पकुटिलाकारं तन्मध्ये कुण्डलिनीं

बालार्ककोटिप्रभां तनुमध्यां ध्यायेत् । सामर्थ्यशक्तितत्सर्वसिद्धिप्र-
दा भवति ।

मणिपूरकचक्रं हृदयचक्रमष्टदलमधोमुखम् । तन्मध्ये ज्योतिर्म-
यलिङ्गाकारं ध्यायेत् । सैव हंसकला सर्वप्रिया सर्वलोकवश्यकरी
भवति ।

कण्ठचक्रं चतुरङ्गुलम् । तत्र वामे इडा चन्द्रनाडी दक्षिणे पिङ्गला
सूर्यनाडी । तन्मध्ये सुषुम्णां श्वेतवर्णां ध्यायेत् । य एवं वेदानाहत-
सिद्धिदो भवति ।

तालुचक्रं तत्रामृतधाराप्रवाहः । घण्टकालिङ्गमूलचक्ररन्ध्रे राज-
दन्तावलम्बिनीविवरं दशमद्वारं तत्र शून्यं ध्यायेच्चित्तलयो भवति ।

सप्तमं भूचक्रमङ्गुष्ठमात्रं तत्र ज्ञाननेत्रं दीपशिखाकारं ध्यायेत् ।
तदेव पालकदं वाक्सिद्धिदं भवति ॥

आज्ञाचक्रमष्टमं ब्रह्मरन्ध्रनिर्वाणचक्रं तत्र सूचिकागृहेतरं धूम्रशि-
खाकारं ध्यायेत् । तत्र जालन्धरपीठं मोक्षप्रदं भवति । इति ॥

परब्रह्मचक्रं नवममाकाशचक्रम् । तत्र षोडशदलपद्ममूर्ध्वमुखं
तन्मध्यकर्णिका त्रिकूटाकारा तन्मध्ये ऊर्ध्वं शक्तिकां पश्यन् ध्याये-
त् । तत्रैव पूर्णागिरिपीठं सर्वेच्छासिद्धिसाधनं भवति ॥ सौभाग्यल-
क्ष्म्युपनिषदं नित्यमधीते सोऽग्निपूतो भवति । स वायुपूतो भवति ।
सकलधनधान्यसत्पुत्रकलत्रहयभूगजपशुमहिषीदासीदासयोगज्ञाना-
वान् भवति । न स पुनरावर्तते न स पुनरावर्तते इत्युपनिषत् ॥

ॐवाङ्मे मनसीति शान्तिः ॥ श्रीरस्तु ॥

इति श्रीसौभाग्यलक्ष्म्युपनिषत्समाप्ता ॥

सौभाग्यलक्ष्म्युपनिषत्समाप्ता
सौभाग्यलक्ष्म्युपनिषत्समाप्ता
सौभाग्यलक्ष्म्युपनिषत्समाप्ता
सौभाग्यलक्ष्म्युपनिषत्समाप्ता
सौभाग्यलक्ष्म्युपनिषत्समाप्ता

प्र-

म-

करी

ला

त-

ज-

ते ।

र ।

शे-

खं

ये-

ल-

।

ग-

॥

(9)

अथ

वाल्मीकिविद्यापीठपुस्तकालयः

प्रत्यावर्तनतिथिः

०४/६/३९

Acc. No. 3557...
 Class No 294.592 Book No PRI ...
 Author पृथ्वी धराचार्य ...
 Title श्री स्वच्छन्द - ...

Due on	Borrower's Name	Returned on

294.592

PRI

3557

महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालय

वाल्मीकि विद्यापीठ

पुस्तकालय

